

Ročník XII.

SLOVA PRAVDY.

Laciné čtení časové.

Vydavatel a redaktor

Dr. Josef Burian.

Vychází posledního každého měsíce o jednom nebo dvou číslech ve prospěch Jednoty katol. tovaryšů v Praze. Celoroční předplatné 72 haléřů.

Několik slov o Janu Husovi.

Napsal Prokop Zaletěl.

Pravdu sobě budme,
dobří spolu budme!

Redakce a administrace: Praha VI.-90.

V PRAZE.

Cyrillo-Methodějská knihtiskárna V. Kotrba.
1902.

V posledním čase rok co rok konají se tu a tam rozličné slavnosti na oslavu prý mistra Jana Husa, ač mnozí ti oslavovatelé zhusta nic nebo jen něco málo o Husovi vědí — a co vědí, to mají tak popleteno páté přes deváté, že člověk nad tím žasne! Zeptejme se jen takového člověka, jenž již dlouho se těší na „pálení Husa“, jak říkají, ví-li, kdy Hus žil — a on snad nebude věděti ani století, tím méně rok narození a smrti jeho, otažte se ho, kde se narodil, čím byl, v čem se proslavil — a on na všechny ty a podobné otázky zůstane vám odpověď dlužen, protože to neví, nebo vám odpoví tak, že ihned seznáte, že to, co ví, čerpal z pramenů zkalených. Myslíme proto, že nebude od místa, když aspoň na to nejhlavnější čtenáře tohoto listu upozorníme a jim pak samým k rozhodnutí ponecháme, co člověk rozumný a soudný o těch oslavách Husových souditi může.

Jest to stará a známá zásada, chceme-li si o nějaké věci, o níž jest více různých mínění, zvláště o nějakém sporu a pod. správný úsudek učiniti, že nesmíme znáti jen mínění jedno, ale všecka o té které věci, že nesmíme slyšeti jen jednu spornou stranu, ale obě! Neučiníme-li tak, jistě náš úsudek bude nesprávným a tudíž nespravedlivým, jak se zajisté již mnohému stalo; posoudil a odsoudil toho neb onoho, ale když po čase snad náhodou se dověděl, jak vlastně věc se měla, musil si přiznati, že chybil, poněvadž na tu neb onu záležitost jen s jednoho stanoviska pohlížel, protože ve při, nedorozumění a pod. jen jednu spornou stranu vyslechl.

A v tom — bohužel — chybuji po většině naši tak zvaní »husité«. Optejte se jich, vědí-li něco o Husovi (neboť mnozí, jak jsme pravili, nevědí zcela nic...) odkud to vědí, kde to četli, od koho to slyšeli atd., a přesvědčíte se, že všecky své často velmi kusé vědomosti čerpají z jednoho pramene, z jedné toliko strany, o druhou stranu se nestarajíce! Může z takovéto jednostrannosti vyplynouti správný a spravedlivý úsudek? Nikoli! Kdyby oslavovatelé Husovi nečerpali sporé své vědomosti jen z tábora nepřátelského, ze spisů totiž německých a protestantských, kde ovšem Hus jest jen chválen a veleben, ježto následkem jeho učení byla by se musila drahá naše vlast od církve Kristovy odtrhnouti a protestantskému Německu připadnouti (neboť to ví každý školák, že v bratrovražedných válkách husitských země naše proměněna v poušť, kam potom se všech stran hrnuli se Němčíci, z jejichž drápů až posud každou píď otčiny své musíme dobývati...), ale kdyby čerpali vědomosti své o Husovi a jeho době též ze strany druhé, u spisovatelů českých a katolických, pak by zajisté velice, ne-li úplně, svůj úsudek změnili!

Tedy pravdu celou, v celém jejím obsahu a rozsahu dlužno věděti a znáti a nejen část, co snad se nám hodí a líbí — a ostatního nedbati, nebo docela tím opovrhovati! To by bylo jednání strannické a tudíž nespravedlivé. A celá pravda jest, že Jan Hus nebyl beránkem bez poskvrny, jak mnozí jej líčí, nýbrž že byl také zajisté, jako

každý jiný člověk, chybám podroben — že nebyl jen hlasatelem pravdy, ale — bohužel — později i hlasatelem mnohých bludů! Člověk tedy spravedlivý, čtenář soudný a rozumný uzná rád přednosti a dobré stránky Husovy, ale, kde jedná se o pravdu celou a ne jen částečnou, nesmí zavíratí své oči také před jeho stránkami stinnými, jež má každý člověk a tedy i Jan Hus. Proti tomuto posuzování nějaké osoby, ať již jest nám milou nebo odpornou, nemůže zajisté nikdo, kdo má rozum na pravém místě, něčeho namítati. Proto lidé se zdravými smysly rádi uznají zásluhy, jež si Hus získal o pravopis český, ochotně přisvědčí jeho zbožnosti, úctě k Rodičce Boží a jiným ctnostem, jimiž před svým poblouzením se vyznamenával — toho tedy, pravíme, nikdo rozšafný mu neupírá — ale byl by to úplný a věrný obraz jeho života, kdyby pro tyto přednosti zamlčeti se chtěly jeho vady, jeho pýcha, neposlušnost, vzdorovitost atd.? A že tyto chyby měl, to ten, kdo povahu Husovu studoval na základě spisů odborných, popříti nemůže, leda by úmyslně chtěl lháti a dějepis převraceti! Dejme tomu, že Hus měl ten nejlepší úmysl, když počal proti tehdejším zlořádům horliti, což opravdu jen schvalovati dlužno — ale nebylo třeba, jako ve všem tak zvaná střední cesta se doporučuje, zároveň v mezích se držeti? Toho nikdo přece nebude popíráti, že různé poklesky a zlořády byly na světě vezdy, byly před Husem, byly za Husa a jsou i nyní po Husovi a budou vždy, protože vždycky byli, jsou

a budou vedle lidí dobrých a spořádaných též lidé špatní a zvrhlí. Avšak bylo by to spravedlivé, kdyby pro chyby jednotlivce celek hned se odsuzoval? Bylo by správné, kdyby na př. někdo proto, že ten aneb onen lékař mnoho od lidí žádá, všechny lékaře a celý ten lidumilný stav za vydřidušský prohlášoval? Ostatně proti chybám horlili lidé hodní vezdy a horlí až doposud, ale musí se to dít v patřičných mezích, jinak se více pokazí, než napraví. Či nemělo by to na příklad hrozný následek kdyby někdo obec, kde ten neb onen krade, se opíjí atd., nazval celou zlodějskou, ožraleckou atd.? A v tom právě Hus, jak se každý, kdo má dobrou vůli, i z jeho spisů přesvědčiti může, velice chyboval. Než tato neopatrnost jest to nejmenší a každý by mu to zajisté rád odpustil, kdyby nebylo věcí jiných, daleko horších a osudnějších. Jak známo, zakazuje církev naše čísti spisy bludné a nevěrecké, ježto se tím duše těch, kteří knihy takové čtou, vydávají v nebezpečenství věčné záhuby; jest to zcela přirozeno a chvályhodno, chrání-li matka své dítě před úrazem a smrtí a zajisté, že každý by odsoudil matku, která by toho neučinila — a duchovní naše matka, církev totiž, by to právo míti neměla? Ona by měla mlčeti tam, kde jedná se o duši, o věčnost, když matka tělesná o tělo, o život vezdejší svých dítek tak jest pečlivou? Věru, jenom blázen mohl by jí toho práva popírati! A že tak dobře činí, ukázalo se právě na Husovi; týž totiž neposlechl církve a četl spisy

anglického bludaře Viklifa, jehož učení svedlo lid v Anglii až ke vzpourám a loupežím a bylo (r. 1382) na universitě v Oxfordu prohlášeno za kacířské (24 články) a Viklif byl z vysokého učení vyloučen. Hus chtěl snad spisy Viklifovy jen zkoumati — a hle, co se stalo? Počal se pone- náhlu k bludům cizince Viklifa kloniti, počal se jich zastávati (již roku 1399 na faře sv. Michala v Praze s jinými mistry o články Viklifovy se pohádal) a když i mistři na universitě Pražské (28. května r. 1403) 45 článků ze spisů Vikli- fových prohlásili za bludné, Hus horlivě je hájil! I poblouzení a chybu rádi každému odpustíme, vždyť chybovati jest lidské — ale býti usvědčenu z bludu a nepravdy a přece v nich setrvati, to jest již zloba a tvrdošijnost, které tak lehkou pro- minouti nelze. Ne sta a tisíce, ale miliony kato- líků věřili, že jediná církev dle ustanovení Syna Božího má právo rozhodovati o člancích víry dle slov Ježíše Krista: »Cokoli svážete (t. j. ustanovíte) na zemi, bude svázáno i na nebi« atd., dvě uni- versity na základě toho prohlásily učení Viklifovo za bludné a kacířské — ale Hus chtěl býti mou- dřejší, než všichni ti universitní mistři, než celá církev a neposlechl varovného hlasu! Kam poděla se pokora, kam poslušnost jeho? Hus zajisté dříve sám kázal, že »Bůh pyšným se protiví a pokorným dává milost svou«, že »kdo církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán« a nyní? Hle, jak ho bludy Viklifovy zaslepily, jak zatvrdily! Nic nepomohly domluvy, nic napomínání, Hus

proti všem výstrahám a zákazům právě naopak jednal... Může člověk rozumný takovéto jednání schvalovati? Může někdo neposlušnost, odpor a vzdor oslavovati? Co by asi učinil každý otec, každý učitel, kdyby dítě ke všem jeho radám a napomínáním neposlušným, ba vzdorovitým se stavělo? Ať si každý na tyto otázky sám dá odpověď! Jak odpověď ta vypadne, ví každý velmi dobře. Nuže, co měla činiti církev, když pobloudilý její syn všeho napomínání a výstrah nedbal, když učení bludné dále šířil a duše do záhuby časné i věčné uváděl? Byla by to věru špatná matka, která by, vidouc dítě na špatné cestě, mlčela a dovolila, by i ostatní její děti taktéž ke zkáze vedeny byly! Takovou matku by každý odsoudil a tak tedy odsouditi by musil i církev, kdyby byla mlčela a nečinnou zůstala k tomu, co Hus tropil. A co učinila? To, co činí každý stav, každý spolek, když některý jeho člen se mu nevěrným stane, nebo docela proti stanovám, proti ostatním pořádným údům brojí a štvě. Kdyby na př. některý učitel stále druhy své hanobil a tupil — co učiní s ním? Vyloučí jej ze svého středu! Kdyby některý úředník ustavičně úřad zlehčoval, povinností svých neplnil, rad a výstrah svých představených nedbal — co se s ním stane? Bude úřadu svého zbaven! A to, co každému i sebe menšímu spolku (ani spolky »červených« nevyjímaje) jest dovoleno, to by nemělo býti dovoleno spolku na světě největšímu — církvi? Byla by to spravedlnost u jednoho odsuzovati, co

u druhého se schvaluje? Zajisté, že nikoli! Nuže, a církev neučinila nic více, než co by byl učinil každý jiný spolek se členem neposlušným a vzdorovitým — ona jej totiž (Husa) ze středu svého vyloučila. Bylo to nespravedlivé, nezasloužené? Nikoli! Tak církev jednati musila, jinak by byla přestala býti učitelkou pravdy a byla by se stala zastankyní bludů! To tedy každý nepředpojatý a záštitím nezaslepený člověk, nemusí býti žádným doktorem a učencem, ale, má-li jen rozum pohromadě, uznati musí, že církev jednala zcela správně a spravedlivě, vyloučila-li Husa, jenž od zavržených bludův upustiti nechtěl, ze svého středu a zbavila-li jej jeho úřadu, což, jak praveno, stalo by se i dnes každému podobně si počínajícímu členu v každém spolku, kde nějaký pořádek panovati má. Tolik tedy — a nic více — učinila církev! Ale tu již slyším řev se všech stran husitských: vždyť byl Hus upálen — a to není nic? Ovšem, že byl Hus upálen, ale byl upálen od církve? Jmenujte nám nějaký zákon, nějaký nález církevní, jenž by hrozil někomu upálením! Hlásáte-li to, pak každému, kdo tak mluví a lid balamutí, pravíme veřejně, že jest buď nevědomcem a hlupákem, nebo šibalem a bídným lhářem. Jedno z obojího každý sám nutně na sebe uvaluje, kdo hlásá ať ústně nebo písemně, že církev Husa upálila. Ne církevní, ale *státní* zákon byl, že kacíři mají býti upáleni, ježto stát lidi, kteří bludům učili a lid tak bouřili a štváli, považoval za nebezpečné. Trest smrti v jednotlivých pří-

padech jest až posud skoro ve všech státech a může církev za to, když ten neb onen popraven jest? Vždyť lidé sami často říkají o některém zlém člověku, že patří na šibenici a nejednou roztrpčení jsou, když některý zloduch jest osvobozen! A jako nemůže církev za dnešní státní zákony, tak nemohla ani tehdy, a jest to tedy, jak již řečeno, buď nevědomost nebo zloba, tvrdí-li někdo, že církev Husa upálila; neboť člověk, jenž tak praví, buď pravého stavu věcí nezná (nevědomost) a má se tudíž hleděti dříve poučiti, než takovou urážku někomu ve tvář vmete (vždyť nikdo by si na základě něčí nevědomosti nedal říci, že někoho upálil) — a církev, jejímiž údy skoro všichni jsme, má si to dát líbiti a nemá se snad ani proti tomu ozvati?

Ale urážka církve naší jest zároveň urážkou každého katolíka — i je tudíž také povinností každého, o věci také důkladně se poučiti a pak — nemlčeti, neboť člověk ten ví, že církev Husa neupálila, ale neřekne toho otevřeně — i uvaluje pak takovým jednáním sám na sebe název podvodníka a lháře. Ano, tak se věc má a ne jinak! Církev napomínala, varovala Husa, jak jen mohla; když však všecko bylo nadarmo, byla přinucena, neposlušného a vzdorovitého sluhu svého úřadu zbaviti a ze středu svého vyloučiti, což, jak dobře známo, přísluší každému spolku, tedy dle práva a spravedlnosti i spolku na světě nejrozšířenějšímu, totiž — církvi.

Ostatně sám císař Zikmund, ač dal Husovi

ochranný list (tak zvaný »gleit«), když viděl a slyšel, jak si Hus počíná (měl trojí slyšení, totiž dne 5., 7. a 8. června 1415) a že žádným způsobem bludů svých zřící se nechce, napomínal jej, aby své svéhlavosti nechal, a výslovně mu nyní pohrozil: *»Jestliže by kdo urputně v kacířství státi chtěl, tu bych já, věz to, první jej na hranici k upálení vedl. Proto radím ti ještě jednou, dej se na milost, a to co nejdříve, abys neupadl u vinu ještě větší.«* A skutečně, když Hus bludy své odvolati nechtěl, dal jej císař Zikmund, jak mu byl pohrozil, upáliti — a ne tedy církev, která vyloučivši jej ze svého středu, neměla již s ním co jednati. Je to tedy drzá lež nebo podlost, říká-li kdo, že církev dala Husa upáliti.

Ač pozastavujeme se obyčejně nad tím, že Zikmund přes jmenovaný »gleit« Husa upáliti rozkázal, tož přece nesmíme také z mysli pustiti, že císař dal mu zajisté onen ochranný list v té pevné naději, že Hus bludy své, jak tvrdil, odvolá, budou-li mu dokázány; když však Zikmund viděl, že přese všechny důkazy Hus pravdě přístup není a bludy své tak zřejmé a patrné odvolati nechce, učinil, čím mu byl, jak pověděno, pohrozil, setrvá-li při své svéhlavosti. A dá se dle tehdejších poměrův a zákonů souditi, že by tak byl snad učinil i každý jiný panovník, kterému na blahu poddaných, na míru a klidu ve svěřených zemích záleželo. Vždyť Hus netoliko učil věcem, jež pravdám učení Kristova rozhodně odporovaly, na příklad o tak zvaném předurčení,

jakoby totiž každý člověk již předem určen byl buď pro nebe nebo pro peklo (dle toho by člověk, určený pro nebe, mohl ty největší nepravosti páchat, bližní své okrádati, vraždit atd., a přece by přišel do nebe — — člověk pak určený pro peklo, mohl by se těmi nejkrásnějšími skutky stkvíti, třeba celé své jmění, zdraví, ba i život za bližního obětovati, a přece by přišel dle Husovy nauky do pekla), kdežto přece Kristus Pán učil, že Bůh chce, aby všichni lidé byli spaseni, pro všechny trpěl a umřel Syn Boží, a bude-li proto někdo přece zavržen, nebyl tedy k tomu určen, nýbrž má svobodnou vůli, mohl dobrými skutky nebe sobě pojistiti, neboť jen dle skutků, jež každý volně a svobodně může konati, budou lidé souzeni dle slov Syna Božího, že odmění Bůh jednomu každému podle skutků jeho, podle učení Ježíše Krista, že ti, kteří dobře činili, půjdou na vzkříšení života (totiž věčného, tedy do nebe), kteří pak zle činili, na vzkříšení soudu (budou odsouzeni). Znáznorněme si to příkladem. Hospodář nějaký najal by si 10 dělníků; prvních pět pustilo by se s chutí do práce, ostatní však, vidouce oněch pět tak pilně pracovati, řekli by si: Co bychom se dřeli, vždyť tam ti bez nás to také udělají, když jsou tak bedliví; i šli by a lehli si do chládku, kde by v zahálce bližní své i svého chlebodáře pomlouvali a tupili. K večeru doví se hospodář, že práce hotova není, a tu beze všeho vyšetřování takto napřed určí: Pěti, kteří přijdou si první pro mzdu, nedám ni-

čeho, jenom těm ostatním pěti! Teď však ti pilní pracují do posledního okamžiku, lenoši však, nemohouce se již peněz dočkat, první se k výplatě přihlásí a dle rozhodnutí pánova (tedy také předurčení!) mzdu obdrží, druzí však — nic! — Kdo má rozum na pravém místě a není slepotou raněn, ať řekne, zdali by to bylo spravedlivé. Ne, a tisíckráte ne! Jak si tedy jen člověk trochu rozumný může mysliti, že by Bůh — bytost to nejdokonalejší v každém ohledě — mohl někoho napřed určovati k odměně nebo k trestu, když již u lidí jeví se nám to tou největší nespravedlností? Z toho zároveň patrně, k jakým nesmyslům může člověk dospěti, zatvrdí-li své srdce proti pravdě!) — ale Hus učil i věcem, jež pro stát byly nanejvýše nebezpečny: učil na příklad, že smrtelný hřích zbavuje člověka veškerých práv, že tedy král ve hříchu smrtelném není králem a že poddaní ho nemusí poslouchati, kněz že není knězem a jeho náboženské výkony že jsou neplatné, ano, on tvrdil docela, že člověk ve hříchu smrtelném nemá ani práva na svůj majetek, a ti, kteří jsou bez hříchu, že si jej mohou vzíti! A nyní zase rozum do hrsti! Kam, prosím, vedla by tato zásada? Nemohl by každý lump a lotr, když by měl býti potrestán ve jménu zákona, prohlásiti, že myslí, že panovník jest ve smrtelném hříchu a že tedy není povinen (dle Husa) ho poslouchati a zákony v jeho říši se řídit? Dle této nauky Husovy myslíme také, že všichni, kteří pro husitství tolik horují, měli by vlastně vzíti

žebráckou hůl a jíti ode dveří ke dveřím, neboť majetek, jež mají, jim (dle Husa) dávno nepatří, a oni, držíce jej přece, jsou vlastně zloději! Či bude některý tvrditi, že nikdy hříchu těžkého se nedopustil? Ať jen pozlobí něčím svoji drahou polovici, a hned mu jich vyčte celou litanii! Pakli však tomu tak (ať jen si vzpomene, kolikráte zanedbal na př. služby Boží, kolikráte velikonoční zpověď, kolikráte v ustanovené k tomu dny se nepostil atd. atd., a snad užasne nad svou duševní bídou), nepatří mu nic, pranic z toho majetku, jež svým nazývá — — jest (dle Husa, prosím) tedy prasprostým zlodějem! Ať tedy zase každý, kdo právo na člověka rozumného si dělá, řekne, kam vedla by tato zásada a moh!-li některý panovník ve své zemi ji trpěti? A takových a podobných nebezpečných zásad hlásal Hus mnoho (30 prohlásil jich sbor kostnický za bludné), tak že právem čteme v *Českomoravské kronice* takto: *»Avšak bylo učení Husovo ve mnohých věcech takové, že by se byl musil podle něho posadit pořádek světa podivně a velice převrátiti, čemuž ovšem sbor přisvědčiti nemohl.«*

Mohli bychom již na tomto přestatí a zajisté každý soudný a nepředpojatý člověk již by si učinil správný úsudek o učení Husově a nutně by přijíti musil k závěru, že církev nemohla mlčeti, když Hus takové očividné bludy hlásal, a že byla donucena, úřadu ho zbaviti a vyloučiti ze svého středu, když napomínání a výstrah uposlechnouti nechtěl. Ano, nepodiví se již mnohý

ani tomu, že panovník, když dle tehdejších zákonů na kacíře byl stanoven trest upálení, Husa přes »gleit« upáliti dal, když on takové nebezpečné a pobuřující zásady šířil! Ale, ježto od moderních husitů patron jejich jako nevinný beránek jest líčen, a bohužel také mnozí, ač z dějin a spisův odborných o pravém namnoze opaku by se mohli přesvědčiti (sám otec národa, slovutný dějepisec Palacký, píše o Husovi, že jevila se u něho *»spolu neobyčejná smělost, neústupnost a nešetrnost proti nepřátelům, do oka padající chtivost po lásce u lidu a po cti a slávě«*), přece tomu věří, chceme ještě aspoň kratince všimnouti si toho, co se vlastně na Husovi oslavuje.

Každý zajisté připustí, že Hus, jsa člověkem jako každý jiný, měl také, jak jsme řekli, přednosti své i vady, jako každý člověk! A tu dalo se souditi — aspoň u rozumných lidí — že ti, kteří muže tohoto chtějí nějak oslavovati, učiní to tím způsobem, že budou vynášeti a řečniti o jednotlivých jeho dobrých stránkách a — co je při tom nejhlavnějšího — že se budou snažiti, jich také následovati! Ale chyba lávky! Tak tomu — bohužel — často nebývá! O tom, že se Hus modlil, postil, zpovídal, Tělo Páně přijímal atd., o tom se mlčí nebo jen tu a tam nějaké slůvko řekne — o následování ho v těchto věcech není ani řeči! Jen se zeptejte takového moderního husity, modlí-li se, postí-li se, chodí-li ke správě Boží aspoň jednou v roce atd. — a co

uslyšíte? Posměch, ba snad docela i sprosté rouhání se těmto věcem! Může se takový člověk zváti ctitelem Husovým? Ne — on jest vlastně jeho zneuctitelem, když posměch si tropí z toho, co Husovi bývalo svatým a co by jej bylo jistě též svatým učinilo, kdyby byl na této cestě setrval! Nuže, co oslavují naši husité na Husovi? Jeho stinné stránky, jeho vady, jeho bludy, jeho nepovolnost, neposlušnost, vzdor a p. — o tom horují, proto jej do nebe vynášejí! Ubohý Hus! Chválil by někdo člověka, jenž — byv při chybě postižen a napomenut — toho, jenž s dobrým úmyslem by jej napomenul a mu poradil — by potupil a řekl: Zrovna toho neudělám, co mi radíš!? Ne, takového člověka by nikdo nepochválil, ale každý by zajisté — a to právem — o něm řekl: Komu není rady, tomu není pomoci! A každý otec své dítě, každý učitel svého žáka, kdyby si tak neposlušně a vzdorovitě počínal, by jistě pokáral a ne pochválil! Máme-li někoho opravdu rádi, tu hledíme jeho vady a chyby zakryti a ne je stále a stále ohřívati nebo docela vychvalovati a — doporučovati! Tak by aspoň soudil a jednal každý rozumný člověk! Že také Hus chyby měl, nemůže nikdo popřít (viz slova Palackého, který byl protestantem a přece tak o Husovi napsati musil, chtěje pravdě průchod dáti), i není to tedy vlastně urážkou a zneuctěním tohoto muže, když moderní husité jenom na tyto jeho chyby a poklesky, které vlastně tak smutný los mu připravily, poukazují, jeho

všech dobrých vlastností nenásledují, z nich posměch si tropí? Sud o tom každý sám! Ve mnohých zpátečnických krajinách pálí až doposud tak zvané „čarodějnice“. Výrostci po celý rok shromažďují stará koštata, sudy od kolo naze, petroleje a p. a pak to za hluku a rámusu pálí. A této urážlivé oslavy dostává se namnoze i Husovi! Není to zneuctění toho nešťastného muže? — Opravdu, kdo o tom všem zrale uvažuje, musí říci, že to prohloubení oslav Husových, o němž v posledním čase se mluví a píše, u lidí nepředpojatých, spravedlivých a rozumných mělo by se vlastně zváti „prohloupení“. Či chtějí ti někteří oslavovatelé (jimž vlastně se často jedná o vlastní jen slávu, by se totiž o nich mluvilo, že tam a tam měli řeč, jak do všeho bouchali atd.), by vrátily se ty doby husitských válek, jež drahou naši vlast proměnily v poušť, kdy to srdce Evropy, krásné Čechy, prosyceny byly krví českou, kdy bratrovražedný boj (následkem učení a odsouzení Husova) měl za následek, že pak cizinci, hlavně Němci, vlast naši opanovali a doposud z veliké části v moci své mají? Hus snad toho nepředvídal, jaké hrozné následky pro jeho zemi jeho jednání míti může, ale my to víme, a proto neomluvitelný jest, kdo znova tyto rozbroje v národě šíří, to není rádce lidu, ale zrádce vlasti, to není ctitel, ale zneuctitel Husův! Ať studuje jen dějiny naší ubobé vlasti, a musí vyznati sám že tomu tak jest.

